

กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน
Government Sector Mechanics in Developing areas Administration in
Accordance with Indochina Intersection Strategies

พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิกุล (สุเทพ ดีเยี่ยม)*

Phrakrupaladsuwattanabuddhikun (Suthep Deeyiam)

Received: February 9, 2020 Revised: February 27, 2020 Accepted: February 28, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่องกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหากลไกภาครัฐในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน 2) เพื่อศึกษาการแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ และ 3) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน จำนวน 20 ท่าน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 10 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน ในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยใช้ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ การจัดหาบุคลากรเข้าทำงานในองค์กร 1.1) วางแผนงานจัดแบ่งงานและกำหนดโครงสร้างขององค์กร 1.2) จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน 2) การแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ พบว่า เพื่อให้ประชาชนสามารถสร้างอาชีพ หารายได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐบาล คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในแผน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในกระบวนการทุกระดับตั้งแต่ประชาชน ผู้นำ

* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ท้องถิ่นจนถึงระดับจังหวัด เพื่อให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งจัดทำแผนงานที่ให้สอดคล้องเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกันในทุกระดับ การกำหนดกลไกการติดตามประเมินผลให้เป็นระบบและตัวชี้วัด และมีการจัดทำสรุปรายงาน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ 3) การประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน ในการพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ได้รับนโยบายที่ชัดเจนจากภาครัฐ มีทิศทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมพัฒนา เช่น ก่อสร้างถนนหนทาง วางระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม มีแนวทางและทิศทางที่ชัดเจน เพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นแกนกลางในการพัฒนาพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

คำสำคัญ (Keyword): กลไกภาครัฐ, ยุทธศาสตร์, สี่แยกอินโดจีน

Abstract

The research on Government Sector Mechanics in Developing areas Administration in Accordance with Indochina Intersection Strategies has the objectives 1) to search for governmental mechanisms in spatial development management according to the Indochina intersection strategy 2) to study the transformation Strategy for Indochina intersection to spatial management, and 3) to assess the performance of spatial management of Indochina intersection. It is a qualitative research method. The researcher has focused on the analysis of government mechanisms in spatial management in accordance with the Indochina intersection strategy. By in-depth interview Important informant Which is a person with expertise and experience in government mechanisms in spatial management according to the strategy of Indochina Intersection, amount 20 persons and specific group discussion With 10 persons involved

The results of the research are as follows: 1) Government mechanism for management of spatial development in accordance with the Indochina intersection strategy. In the management of spatial development By using human resources, funds and equipment. To recruit personnel to work in the organization as follows:

1.1) Plan work, organize work breaks, and define organizational structure. 1.2) Organize knowledge exchange meetings between people Government and private agencies. 2) The strategy of Indochina intersection to spatial management found that to enable people to create careers. Find income by yourself without relying on government assistance, which is to create knowledge and understanding in the plan. To clarify and understand the process at all levels, from people Local leaders up to provincial level In order to have an understanding in the same direction. As well as making plans that are consistent, linked in the same direction at all levels. Establishing systematic monitoring mechanisms, indicators and have a summary report. Publicize to the public Related agencies know 3) Evaluation of performance in the spatial management of Indochina intersection. In the development of Indochina intersection areas Receive clear policies from the government. There is a clear direction to promote development such as road construction. Laying out basic utilities. That is clear and concrete. Have clear guidelines and directions. In order to make Phitsanulok province as a center for the development of 9 provinces in the lower northern region.

Keywords : Government mechanisms, strategies, Indochina intersection

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ทำให้อาเซียนต้องเผชิญสิ่งท้าทายใหม่ๆ อาทิ โรคระบาด การก่อการร้าย ยาเสพติด การค้ามนุษย์ สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติ อีกทั้งยังมีความจำเป็นต้องรวมตัวกันเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถทางการแข่งขันกับประเทศในภูมิภาคใกล้เคียงและในเวทีระหว่างประเทศ ผู้นำอาเซียนของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไนดารุสซาลาม ลาว พม่า และกัมพูชา จึงเห็นพ้องต้องกันว่า อาเซียนควรจะร่วมมือกันให้เหนียวแน่น เข้มแข็ง และมั่นคงยิ่งขึ้น จึงได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียนฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) และ

ปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015) ภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน(ASEAN Community) ที่ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน(ASEAN Political – Security Community : APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio – Cultural Community : ASCC) โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง และขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ ในทุกด้านรวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ๆ ในระดับโลกที่ส่งผลกระทบถึงภูมิภาคอาเซียน อาเซียนจะได้รับผลกระทบอย่างไรจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า การเปิดเสรีอาเซียนไม่เพียงก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจการค้าเท่านั้น แต่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมาด้วย การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สมชัย จิตสุชน, 2558) จึงไม่ควรจำกัดเพียงเรื่องการค้าอย่างเดียว ต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมการและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเช่นกัน

จากการที่อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจภายในปี 2558 เพื่อสร้างตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน และมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น ดังนั้นจึงพิชญุโลก มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในทุกด้าน และได้รับการสนับสนุนจากนโยบายรัฐบาลให้เป็นเมืองศูนย์กลางแห่งภาคเหนือตอนเหนือ ยุทธศาสตร์ที่ตั้งของจังหวัดพิษณุโลกได้รับการกล่าวขานในพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียง เป็นพื้นที่พัฒนาแห่งที่แยกอินโดจีน ส่งผลให้เป็นเมืองสำคัญ เชื่อมต่อระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง การพัฒนาเส้นทางคมนาคมหลัก ทำให้จังหวัดพิษณุโลก เป็นจุดตัดของเส้นทางจากเหนือสู่ใต้ และจากตะวันออกสู่ตะวันตก มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การค้า การบริการและการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้านในอนาคต สภาพการณ์ที่เรียกขาน “สี่แยกอินโดจีน” ในส่วนของภาครัฐได้เตรียมความพร้อม ทั้งด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับผลจากการพัฒนาดังกล่าวไว้แล้วในระดับหนึ่ง (พลเดช ปิ่นประทีป, 2540) ผลของการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีการเคลื่อนย้ายคน สินค้า การบริการ เงินทุน และการเคลื่อนย้าย

แรงงานอย่างเสรี ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งการค้า ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การก่อการร้าย อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา ผู้วิจัยและทีมงานจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล เพิ่มศักยภาพการปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ การค้าเสรีและเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษากลไกภาครัฐในการบริหารจัดการการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน
2. เพื่อศึกษาการแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่
3. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน เป็นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และเอกสาร การจัดกระบวนการวิจัย ด้วยการถอดบทเรียนและการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในพื้นที่การศึกษาที่กำหนดไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้รวบรวมข้อมูลจาก วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย ตำราทางวิชาการ วารสารและหนังสืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าวโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน จำนวน 20 ท่าน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้เกี่ยวข้องจำนวน 10 ท่าน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

กลไกในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่นั้น พบว่า ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุ อุปกรณ์ การจัดหาบุคลากรเข้าทำงานในองค์กร จึงเป็นกระบวนการหนึ่งของผู้บริหารที่ต้องดำเนินการต่อจากการวางแผนและการจัดองค์กร เมื่อได้มีการวางแผนงาน จัดแบ่งงานและกำหนดโครงสร้างขององค์กรแล้ว ผู้บริหารก็จะต้องทำการจัดหาคนเข้าทำงานตามตำแหน่งต่างๆ อย่างเหมาะสม ด้วยการจัดการองค์กรควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อการทำงานที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน เมื่อทุกคนในองค์กรรู้จักงานและหน้าที่ของตน การปฏิบัติงานภายในขอบเขตที่องค์กรมอบหมายให้ แต่ละงานที่ดำเนินการจะสามารถสัมฤทธิ์ผลได้ ก็ต่อเมื่อผู้บริหารที่มีอำนาจในการมอบหมายอำนาจหน้าที่นั้น ปัจจัยในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน คือนโยบายของรัฐบาลซึ่งเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง แนวทางการพัฒนา การแก้ไขปัญหา ด้วยการจัดทำแผนบริหารราชการในการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้น 3 ปี ระยะกลาง 5 ปี และแผนระยะยาว 10 ปี การลงมือปฏิบัติหรือการทำงานของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้การดำเนินงานในโครงการต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกระดับที่ต้องวางแผนเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน และเป็นแนวทางเพื่อมุ่งสู่ผลสำเร็จที่คาดหวังในอนาคต โดยเฉพาะการได้รับความร่วมมือกันของทุกฝ่าย จะสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน ด้วยการอาศัยความเข้าใจ หรือการตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการเทคนิค และระดมทรัพยากร มาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการบังคับให้องค์กรต่างๆ ต้องวางแผนการดำเนินงานตามแนวที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดการระมัดระวังในการใช้จ่าย การให้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ

2. วิเคราะห์การแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่

การวิเคราะห์การแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ พบว่า นโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาลในเขตพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ที่ก่อเกิดมีความคุ้มค่า มีศักยภาพในการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและมีความยั่งยืน ดังนี้

2.1 การเตรียมความพร้อมเพื่อให้บริการสารสนเทศท้องถิ่น จึงควรมีการดำเนินการ
ศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น มีความสมบูรณ์ และให้ประโยชน์สูง จัดอันดับและจำแนกประเภทหรือกลุ่มไว้
แล้วทำบัญชีแหล่งสารสนเทศไว้ พร้อมทั้งแนวทางการติดต่อและการใช้บริการ

2.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและสาธารณูปโภคร่วมกับภาครัฐ
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมการเดินทางและวิถีชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

2.3 ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่างแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจทั้ง
ชาวไทยและชาวต่างชาติ มีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว

2.4 การศึกษาจึงต้องเน้น ถึงความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ซึ่งคุณภาพ
ชีวิตที่ได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้า มั่นคง และยั่งยืน จะช่วยยกระดับสถานภาพของเศรษฐกิจของ
ประเทศ ชุมชน และครอบครัว ทำให้เกิดรายได้ในครอบครัว ชุมชน และสังคมดีขึ้น

2.5 ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องมีความตระหนัก
โดยเฉพาะระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม ใน
การปกป้อง ค้ำครอง พื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมการศึกษา
วิจัย ค้นหาวิธีการและพัฒนาเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.6 การส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหา
วิกฤต ด้วยการพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วม
รักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตนเอง ตลอดจนการจัดทำแผนความต้องการของชุมชน รวมทั้ง
การสร้างประชาคมภายในชุมชนและการสร้างเครือข่ายของชุมชน

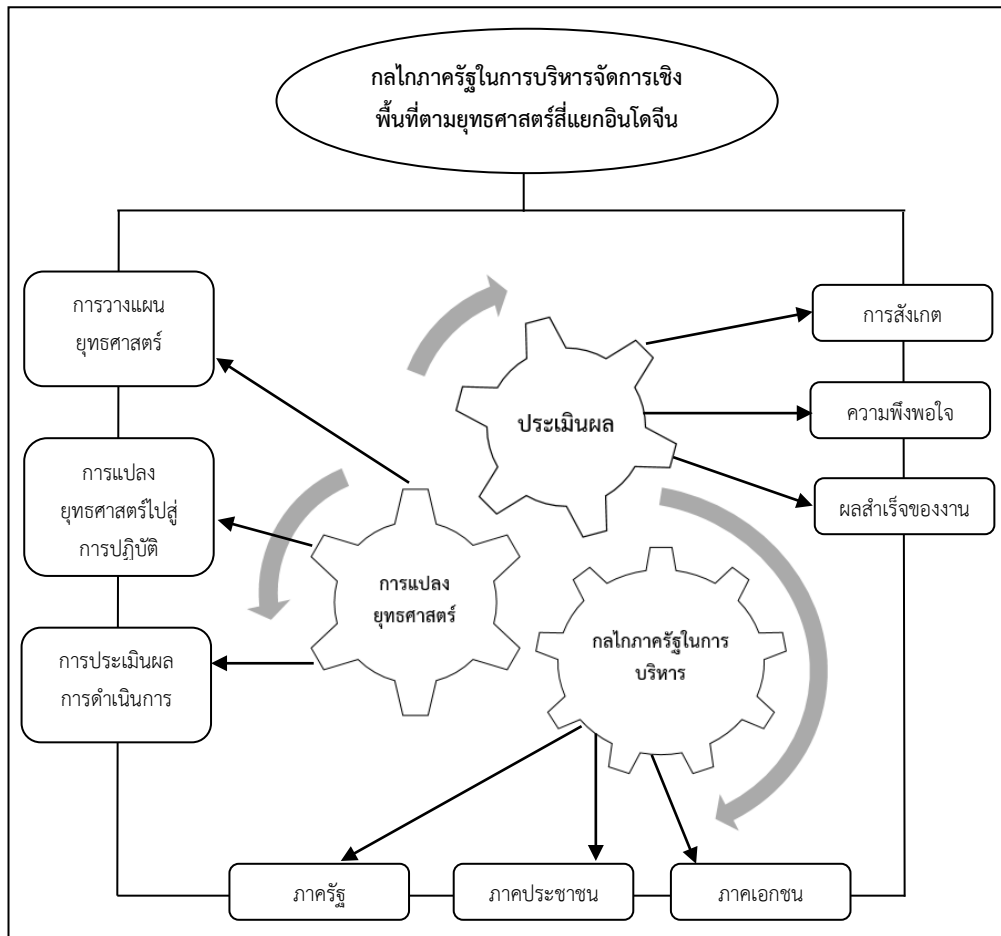
3. การประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน

การพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีนถือได้ว่าการวางแผนการทำงานที่มีความเป็นไปได้ มี
วัตถุประสงค์เป้าหมายที่ชัดเจนคือ การสร้างจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเชื่อมโยง
ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้า การบริการและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม กับประเทศเพื่อนบ้านใน
อนาคต ปัจจุบันเราเห็นการเปลี่ยนแปลงที่รูปธรรมที่ชัดเจนตามนโยบายและแผน คือการสร้างสิ่ง
ถนน บางเส้นก็ขยายถนนให้กว้างมากขึ้นรองรับการขนส่งทางบก ถึงแม้จะเกิดสิ่งปลูกสร้างต่างๆ
มากมาย ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ก็ยังมีข้อจำกัดในการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม
เช่น สภาพอากาศ ตัดไม้ทำลายป่า การขุดหน้าดิน เป็นต้น การกระทำเหล่านี้เป็นการทำลาย

สภาพแวดล้อม จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อที่อยู่อาศัย ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และ ปัญหาความแห้งแล้ง ซึ่งส่งผลเสียต่อการกักเก็บก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon dioxide) ใน บรรยากาศ โดยพืชพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายโดยมากจะเกิดความเสียหายจากการพังทลายของหน้าดิน และพื้นที่มักด้อยคุณภาพลงจนกลายเป็นที่ดินที่ทำประโยชน์ไม่ได้ ซึ่งการวางแผนจะช่วยลดการ สูญเสียจากการทำงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้มีการกำหนดขอบเขตในการทำงานที่แน่นอน และมีนโยบายที่ ชัดเจน เป็นเครื่องช่วยให้การตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์ เพราะได้มีการศึกษาสภาพเดิมในปัจจุบัน แล้ว โดยกิจกรรมที่ดำเนินการต้องเป็นตัวกระตุ้นก่อให้เกิดการพัฒนาเมืองและเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมการเดินทางและวิถีชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น พร้อมรองรับการพัฒนาโครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูง โครงการระบบขนส่งมวลชนเมืองพิษณุโลก โครงการศูนย์โลจิสติกส์ และโครงการเขตอุตสาหกรรมนวัตกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ประกอบด้วยการบูรณาการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนได้มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อ การพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการค้นคว้าทางด้านเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยค้นพบว่า กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน เพื่อให้เห็น ภาพชัดเจน ผู้วิจัยจึงสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ และแสดงให้เห็นเป็นตัวแทน (Synthesis Model) โดยสรุปองค์ความรู้ใน 3 ประเด็น คือ 1) กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการ พัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน 2) การแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การ บริหารจัดการเชิงพื้นที่ และ 3) ประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยก อินโดจีน ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นนี้ ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ดังนี้

จากแผนภาพผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย เรื่อง กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน อธิบายได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน เป็นการบริหารจัดการของภาครัฐอย่างมีระบบ ที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำองค์กรเป็นส่วนประกอบ และอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอนเนื่องจากการจัดการเป็นการบริหารองค์รวมผู้นำที่มีความสามารถจะต้องอาศัยกลยุทธ์ในการจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่ล้มเหลว เนื่องจากกลยุทธ์ที่ดีจะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้ ที่ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ด้วยการร่วมมือจะทุกภาคส่วนอันได้แก่ (1) ภาครัฐ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (2) ภาคประชาชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ และเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้น จะทำให้เกิดการ

พัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน และ (3) ภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมบทบาทเป็นพลังขับเคลื่อนของ เศรษฐกิจภาคเอกชนในระบบเศรษฐกิจของประเทศ สถานประกอบการต้องกำหนดความได้เปรียบ ในการแข่งขัน จุดแข็ง และจุดอ่อนของตน เน้นลงทุนในด้านธุรกิจหลัก มุ่งพัฒนา เปลี่ยนแปลง และ สังคมไทยให้เจริญขึ้นทั้งด้านวัตถุ จิตใจ และคุณธรรม ร่วมคิดวางวิสัยทัศน์ กำหนดทิศทางการ พัฒนาประเทศที่จะมุ่งไป โดยให้มีความสอดคล้องกับบริบทสังคมโลกปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

2. การแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ ด้วยการวางแผน กิจกรรม กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็น แนวทางสำหรับดำเนินงานให้บรรลุผล หากมีการวางแผนที่ดี จะส่งผลถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ ชัดเจน งานนั้นย่อมประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะการประเมินผลการดำเนินงาน จะเป็นการตรวจสอบผลสำเร็จของงาน ก่อให้เกิดการพัฒนา งาน การป้องกันความผิดพลาด และ ปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. ประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน เป็นการ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลของการดำเนินงานของกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่าได้ผลตามที่กำหนดไว้เพียงใด ด้วยการให้ข้อมูลด้านความคืบหน้า การชี้ปัญหา และข้อขัดข้องด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของกิจกรรมหรือ โครงการ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการหรือการ บริหารโครงการ การประเมินผลการดำเนินงานนี้จะให้ประโยชน์แก่ฝ่ายบริหารได้ดี หากได้รับการ สนับสนุนให้มีระบบการติดตาม และประเมินผลขึ้นในองค์กรเพราะการประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการด้านการจัดการที่ส่งผลให้เกิด การพัฒนาในเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน ลดปัญหา ลดการ ขัดแย้ง เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคงสืบต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง “กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน” มีการประเด็นอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน พบว่า การวางแผนช่วยลดการสูญเสียจากการทำงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้มีการกำหนด ขอบเขตในการทำงานที่แน่นอน และมีนโยบายที่ชัดเจน เป็นเครื่องช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างมี หลักเกณฑ์ เพราะได้มีการศึกษาสภาพเดิมในปัจจุบันแล้ว กำหนดสภาพใหม่ในอนาคต ซึ่งได้แก่การ ตั้งวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย แล้วหาเส้นทางที่จะทำให้สำเร็จตามที่มุ่งหวัง ซึ่งช่วยให้ผู้บริหาร

สามารถเตรียมรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค และความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนป้องกันการขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในหน่วยงานที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการทำงาน สอดคล้องกับ (ดำรงศักดิ์ แก้วทองคำ และคณะ, 2550) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน : มาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพิษณุโลก จากการวิจัยพบว่า ควรมีการวางแผนการมาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวไว้ก่อนมีการพัฒนาสี่แยกอินโดจีนอย่างเป็นทางการภายใต้การบริหารงานแบบบูรณาการใน 3 ลักษณะ ดังนี้ (1) มาตรการในการบริหารจัดการให้เข้าสู่ระบบที่สามารถควบคุมได้โดยพิจารณาจากปัญหาการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัด ปัญหาสังคมและอาชญากรรม ปัญหาการสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม ปัญหาความมั่นคงและหลักมนุษยธรรม ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาการแย่งงานคนไทยทำ (2) มาตรการตรวจสอบปราบปราม สกัดกั้น แลจับกุมดำเนินคดีอย่างเข้มงวดต่อผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ทั้ง พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 และ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และ (3) มาตรการกำหนดความชัดเจนของบทบาท หน้าที่และภารกิจของแต่ละหน่วยปฏิบัติในระดับภูมิภาค (จังหวัด) การบังคับบัญชาในพื้นที่โดยตรงเพื่อให้ทราบบทบาทหน้าที่ในขั้นต้นและให้กระทรวงแรงงาน สำนักงานจัดงานจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประสานความชัดเจนอีกครั้งหนึ่งของการปฏิบัติในรายละเอียดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะกำหนดตามข้อเท็จจริงหรือศักยภาพของตนเองจึงจะเกิดประสิทธิภาพในการบูรณาการปฏิบัติในพื้นที่ตามนโยบายของรัฐบาลและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อจังหวัด

2. ผลการแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ พบว่า ในการบริหารของผู้บริหาร โดยการควบคุมการทำงานของผู้บริหาร มีการจัดตั้งคณะกรรมการ หรือ คณะทำงานขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ต้องการ ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ประหยัดเวลา และทรัพยากร เกิดการประสานสัมพันธ์ภายในองค์กร ทำให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความราบรื่นและสามารถตรวจสอบความสำเร็จของเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (ธวัชชัย ธรรมรักษ์, 2553) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารการปกครองแบบพิเศษเมือง ปริณทล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวของจังหวัดปทุมธานี จึงควรแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ พื้นที่ชนบทที่มีจำนวนประชากรยังไม่หนาแน่น ประชาชนประกอบอาชีพทางการเกษตร สมควรคงรูปแบบการบริหารการปกครองในลักษณะเดิม โดย เน้นให้ผู้ว่า CEO เป็นผู้บริหารสูงสุด เพื่อบูรณาการการทำงานในพื้นที่ การใช้นโยบายแบบทวิลักษณ์ (Dual track) รวมทั้งพื้นที่ในจังหวัดใกล้เคียง ลักษณะ

ที่ 2 พื้นที่ที่มีความเจริญ ประชาชนอยู่อย่างหนาแน่น หรือแออัด และมีความเกี่ยวข้องติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร สมควรส่งเสริมประสิทธิภาพทางการบริหารการปกครองเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของการพัฒนาหรือ แก้ไขปัญหา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เป็นผลกระทบมาจากภายนอกจังหวัด ปทุมธานี มิใช่ ปัญหาที่เกิดจากคนหรือในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเอง จึงสมควรให้ราชการส่วนกลางได้เข้าไป ช่วยในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดพื้นที่สำคัญของปริมณฑลรอบ กรุงเทพฯ (Greater Bangkok Region) และคณะกรรมการบริหารพื้นที่สำคัญของปริมณฑลรอบ กรุงเทพฯ (Greater Bangkok Region Board) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานคณะกรรมการ เพื่อบูรณาการการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในภาพใหญ่ รวมทั้งบูรณาการบุคลากร งบประมาณ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อบำรุงแก้ไขปัญหาคือเป็นปัญหาสำคัญของเมืองอย่างฉับพลัน ให้ตรงต่อความต้องการของประชาชน รวมทั้งเป็นช่องทางให้การบริหารราชการส่วนกลางได้สามารถเข้าไปช่วยเหลือในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้ทัน ท่วงที ทำให้สังคมส่วนรวมเป็น “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน” (Green and Happiness Society) มีการบริหารงานแบบบูรณาการกันอย่างแท้จริง

3. ผลการประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน

พบว่า ได้มีการวางยุทธศาสตร์ให้จังหวัดพิษณุโลกเป็น "สี่แยกอินโดจีน" ตั้งแต่สมัยรัฐบาล พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นแกนกลางในการพัฒนาพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยให้มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต วางเป้าหมายในแต่ละมิติ แต่ละด้านอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการทำงานร่วมกันทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการอย่างแข็งขันและจริงจังในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และมีความพร้อมที่จะรับมือกับศักราชใหม่ของอาเซียนที่จะรวมกันเป็นตลาดเดียว ทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ต้องอาศัยทั้งคน ระบบ และบริบท ซึ่งเกี่ยวโยงและสัมพันธ์กัน เช่นเดียวกับ 3 ภาคส่วนที่ต้องประสานงานและร่วมมือกัน สร้างและสร้างแนวทางในการดำเนินกิจการ ช่วยประสานงานความร่วมมือกันทุกด้าน ทำให้การควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายจัดการดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งโดยปกติจะดำเนินการ จัดทำงบประมาณ ทุกปีต่อเนื่องกันไป จึงจะเกิดการพัฒนายั่งยืนสืบต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ (ปรารธนา สติธยวิภาวี, 2554) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่และทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับการจัดการทรัพยากรยังขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังนั้นความร่วมมือ

ของทุกภาคส่วน รวมถึงตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคธุรกิจเอกชน ในการจัดตั้งหน่วยงานกลางในการจัดการทรัพยากรโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ถึงปัญหาและการพัฒนา วางแผน และบริหารจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมตามศักยภาพ โดยจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานระดับสากลเดียวกัน การถ่ายทอดและใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีร่วมกัน และประมวลผลของข้อมูลในภาพรวม และของแต่ละหน่วยงาน ภาคส่วนจะทำให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา โดยให้ความสำคัญกับความเที่ยงตรงและการเก็บข้อมูลในหลายช่วงเวลาที่แตกต่างกันร่วมกัน พัฒนาการทำฐานข้อมูลให้สามารถมาประยุกต์ เช่น ประเมินการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้รวมถึงการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอย และปริมาณความต้องการอุปโภคบริโภคได้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) นำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นไปสร้างการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ด้วยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน
- 2) ให้ภาครัฐที่ดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นทุกขั้นตอน ไม่ใช่ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง
- 3) การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง “กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ควรทำการวิจัยปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน
- 2) ควรทำการศึกษาวิจัยโดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ดำรงศักดิ์ แก้วทองคำ ร่วมฉัตร บุญภักดี และ วณมาลิน ดอนเขียวไพร. (2550). การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน : มาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธวัชชัย ธรรมรักษ. (2553). ยุทธศาสตร์การบริหารการปกครองแบบพิเศษเมือง ปริณทลศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ปรารธนา สติธยวิภาวี. (2554). การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่และทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พลเดช ปิ่นประทีป. (2540). พิษณุโลก 2020 : วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน. พิษณุโลก : หจก. สุรสีห์กราฟฟิค.
- สมชัย จิตสุชน, AEC กับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และช่องว่างทางรายได้, (ออนไลน์), แหล่งที่มา ; <http://aseanwatch.org/2012/12/18/aec>, (12 กันยายน 2558)